

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 10 (Mart/March 2023), s. 807-822.
Geliş Tarihi-Received: 30.01.2023
Kabul Tarihi-Accepted: 11.03.2023
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1244486

Eski Uygurca Kayıt ve Listelerde Yiyecek ve İçecek Adları

Food and Beverage Names in the Old Uyghur Registers and Lists

Berker KESKİN*

Öz

Eski Uygurca kayıt ve listeler; para, mal, ürün, yiyecek-içecek ve bağışlara dair bir tür döküm içeren metinlerdir. Genellikle tek bir fragmandan oluşan metinlerin büyük bir kısmı hasarlı olmakla birlikte bunlar, Eski Uygur Türkçesinin zengin söz varlığını yansıtmaları bakımından önemlidir zira çeşitli konularda çok sayıda sözcük ve kişi adı ihtiva eder. Metinler üzerinden dönemin çeşitli mal, ürün, vergi adları; ölçü ve para birimleri ile yiyecek-içecek adları tespit edilebilir. Ayrıca bunların kime veya kim tarafından teslim edildiği bilgisini içerdiğinden kişi adları kaynağı olma özelliği gösterirler. Anılan tüm özellikleriyle günlük hayatı yansıtan bu metinler, hukuk belgeleri veya mektuplar gibi din dışı metinler arasında değerlendirilmektedir. Bu çalışmada, yayına hazırlamakta olduğumuz kayıt ve listelerin içeriği hakkında bilgi verilmiş ve diğer din dışı metinlerle mukayese edilerek temel özellikleri ortaya konmuştur. Ardından örnek olması bakımından Almanya'da muhafaza edilen ve daha önce yayımlanmamış dört kayıt ve liste metninin transkripsiyonu yapılarak Türkiye Türkçesine aktarımı gerçekleştirilmiştir. Üçüncü bölüm, kayıt ve listelerde yer alan yiyecek-içecek adlarına ayrılmıştır. Konuyla ilgili tespit edilen adlar, alfabetik olarak sıralanmış ve metin örneği aktarılarak açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eski Türk dili, Eski Uygur Türkçesi, kayıt, liste, yiyecek-içecek.

Abstract

Old Uyghur registers and lists are an inventory of money, goods, products, food and beverage, and donations. Most of the texts, which usually consist of a single fragment, are damaged; however, they are essential in reflecting the rich vocabulary of Old Uyghur Turkish as they contain many words concerning various subjects and personal names. Names of goods, products, taxes, units of measurement and currency, and the terms of food and beverages of the period can be identified from these texts. These texts are also a source of personal names as they contain information about who delivered and received them. The texts reflect daily life regarding all the above-mentioned features and are classified among non-religious texts such as legal documents and letters. This study provides information about the content of the registers and lists being prepared for publication and presents their main features by comparing them with other non-religious texts. Subsequently, as an example, four unpublished texts of registers and lists preserved in Germany were transcribed and translated into Turkey Turkish. The third section was allocated to the names of food and beverages recorded on the registers and lists. The names identified on the subject were listed alphabetically and explained with a text sample.

Keywords: Old Turkish language, Old Uyghur Turkish, register, list, food and beverage.

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul/Türkiye, e-posta: berker.keskin@istanbul.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8599-286X.

Giriş

Eski Uygur Türkçesi dönemine ait dinî içerikli eserlerin yanı sıra *din dışı* üst başlığıyla tabir edilebilecek farklı konulara sahip çok sayıda metin bulunmaktadır. Hukuk belgeleri başta olmak üzere mektuplar, buyruklar, hasat metinleri, atasözleri, şiirler, tıp, astronomi ve fal ilgili metinler vb. akla ilk gelen dil malzemeleridir ve tüm bunlar dönemin ladinî külliyatını oluşturur; ancak ilgili üst başlığa dâhil edilmesi gereken başka metinler de bulunmaktadır ve bunları genel itibarıyla *kayıt ve listeler* [=EUKL] şeklinde adlandırmak mümkündür. Çoğunluğu eksik veya hasarlı fragmanlarda bulunan bu metinler, genel olarak çeşitli mal ve ürünlerin dökümü, teslimi veya girdisi, yapılan bağışların kaydı hakkındadır. Örneğin menkul kıymetler; arpa, buğday, pirinç gibi tahıllar; bez, ipek, keçe gibi mallar; bira, şarap gibi alkollü içecekler; un, sirke, kandil yağı gibi malzemeler Eski Uygurca kayıt ve listelerde sıklıkla karşılaşılan kayda geçmiş metalar arasında yer alır. Dolayısıyla tüm bu ve benzeri ürün, mal veya malzemelerin dönem dilindeki adlandırmaları hakkında başvurulabilecek birincil kaynakların başında kayıt ve listeler gelmektedir. Kişi adları da metinlerdeki bir diğer önemli unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmanın temel konusunu teşkil eden yiyecek ve içecek adları, yayına hazırladığımız kayıt ve liste niteliğindeki Eski Uygurca metinler üzerinden tespit edilmiştir. Ancak öncelikle metinler hakkında bilgi verilmiş ve bunların din dışı metinlerle arasındaki bağıntı ele alınmıştır. Ardından örnek oluşturması bakımından henüz bütünlüklü bir yayını gerçekleştirilmemiş olan ve eserimize dahil ettiğimiz dört kayıt metninin transkripsiyon ve Türkiye Türkçesine aktarımına yer verilmiştir. Sonrasında ise kayıt ve listelerdeki yiyecek ve içecek adları değerlendirilmiştir.

1. Kayıt ve Listelerin Din Dışı Metinler Arasındaki Yeri

Kayıt ve listelerin diğer herhangi bir din dışı metin grubuna eklenmeden kendi içinde ayrı bir içerik türü olarak değerlendirilmesi, metinlerin anlaşılması hususunda çalışmalara daha büyük fayda sağlayacaktır zira bunlar şekil ve içerik itibarıyla bir bütünlüğe sahiptir. Din dışı metinlerin tümü düşünüldüğünde ilk bakışta hukuk belgeleriyle benzer gibi görünmesine rağmen kayıt ve listeler, bir hukuk belgesi değildir. Anlaşıldığı kadarıyla yalnızca kimin, hangi ürünü teslim ettiğinin, hangi vergiyi verdiğinin veya manastırlara ne kadar bağış yaptığının bir “kaydını” ve “listesini” içeren bu metinler, hukuki herhangi bir ifade barındırmadığı gibi metinlerde olaylara veya işlemlere taraf olanlar bulunmamaktadır. Bu metinlerde esasen hukuki ve cezai açıdan değerlendirilebilecek bir olayın varlığı da söz konusu değildir. Alım-satım, kiralama ya da borçlanma vb. bir ticari alışveriş ile ilgili olarak düzenlenmemişlerdir.

Tarih bilgisi, yine kayıt ve listelerde mutlak surette bulunması gereken bir unsur değildir. Metinlerin oldukça az bir kısmında on iki hayvanlı Türk takvimine göre tarihlendirme yapılmış olup bunlar da metinde yapılan dökümün tarihini göstermekten öte gitmemektedir. Herhangi bir hukuki işlem olmadığı için tanık veya kefil gibi üçüncü şahısların adlarına yer verilmeyen bu metinlerde, genellikle hukuki içerikli belgelerin muhtelif yerlerinde bulunan ve onların resmiliğini kanıtlayan unsurlardan damga ve/veya imzalar, bir özellik olarak karşımıza çıkmaz. Metinlerin günlük yaşam içinde bir gereklilik ve ihtiyaç olarak oluşturulduğu ancak bir düzen veya itinadan uzak bir biçimde yazıldığı anlaşılmaktadır. Bu yönleriyle kayıt ve listeler, diğer din dışı metinlerden ayrılmaktadır.

Çok sayıda Eski Uygurca metnin günümüze ulaşması, ilgili dönemde kullanılan kişi adları hakkında hatırı sayılır derecede bilgi sahibi olunmasına olanak sağlamaktadır.

Bu konu ile ilgili müstakil çalışmalar da bulunmaktadır.¹ Özellikle *sutra* ve *çatik* gibi temelde çeviriye dayanan dinî-edebeî metinlerde olay kahramanının (*çaştane*, *dantipale*, *mahabale*, *mahasatve* vb.) veya dinî bir takım kişilerin (*burhan*, *hormuzta*, *maitreya*, *sarasvati* vb.) adlarının geçtiği görülmektedir ancak bunlardan ziyade metinlere eklenen ve onu yazan, yazılmasına vesile olan, tercüme eden kişi veya kişiler hakkında bilgi içeren kolofonlar, toplum içerisinde kullanılmış adları göstermesi bakımından önemlidir. Din dışı metinler arasında ise hukuk belgeleri ve mektuplar, konuyla ilgili doğrudan kaynak olma özelliği taşır. Özellikle ilk grup metinlerde hukuki olaya taraf olanların adı ile birlikte kefil, tanık ve belgeyi düzenleyen kâtiplerin adları bulunmaktadır. Mektuplar da gönderici ve alıcı hakkında bilgi içermektedir.

Kayıt ve listeler konuyla ilgisi olan bir diğer metin grubudur. Yukarıda değinildiği gibi bir takım mal, malzeme, ürün vb.nin kim tarafından verildiği veya bunların kime verildiği yazılmış olduğundan çok sayıda kişi adının bu metinler vasıtasıyla tespit edilmesi mümkündür. Üstelik bu adlar, belli bir dinî ve sosyal çevreyle sınırlı değildir; seküler adların yanı sıra Budist, Hristiyan ve Müslüman çevreye ait çok sayıda kişi adı da kayıt ve listelerde yer alır.

2. Eski Uygurca Kayıt ve Liste Örnekleri

Bu bölümde Berlin-Brandenburg Bilimler Akademisi, Turfan Koleksiyonu'nda korunmakta olan ve kataloglara dahil edilmiş beş fragmanın neşri yer almaktadır.² Derlenen metinlerden ilki buğday, keçi, teke ve bir ödeme aracı olan *kuanpu* teslimatıyla ilgili düzenlenmiştir. İkinci metinde ürünün ne olduğu açıkça belli değildir ancak *küri* ve *şığ* gibi ölçü birimlerinden hareketle arpa, buğday, un vb. bir tahıl veya ürünün kaydını teşkil ettiği düşünülmektedir. Metinlerin fragman numaraları başlıkta; tıpkıbasımları ise çalışmanın sonunda Ekler bölümünde yer almaktadır.

2.1. Metin A: Ch/U 7470 v (Glas: T II T 272) + Ch/U 6058 v (T III 34)

- 1 ...]/RWÇ[...
- 2 ...yıl]l biry(e)g(i)rm[inç ay...
- 3 ...a]y üç şığ bu[gday...
- 4 ...ş]g buğday \luu yıl/ ram ay i[ki] şığ buğday ikinti ay
- 5 ...i]ki şığ buğday üçünç ay iki şığ törtinç
- 6 ...berd]i yenä üç şığ v(i)rhar koşt(a)r taruk-ka
- 7 ...] berdi yenä beşinç ay iki şığ altınç ay
- 8 ...] iki şığ yetinç ay iki şığ säkiz-inç ay iki
- 9 şığ...]T' [ik]i şığ onunç ay i[k]i şığ

Aktarım: 1[...] 2[...] yılının on birinci ayı 3[...] ayı üç şığ buğday [...] 4[...] şığ buğday. Ejderha yılının birinci ayı iki şığ buğday. İkinci ayı 5[...] iki şığ buğday. Üçüncü ayı iki şığ, dördüncü 6[...] verdi. Yine üç şığ Koştar Taruk Manastırı'na 7[...] verdi. Yine beşinci ay iki şığ, altıncı ay 8[...] iki şığ, yedinci ay iki şığ, sekizinci ay iki şığ [...] iki şığ, onuncu ay iki şığ [...]

¹ Eski Türkçede kişi adları ile ilgili olarak bk. Rásonyi & Baski, 2007; Rybatzki, 2004; Sertkaya, 2010.

² Fragmanların fiziki durumu ve diğer açıklamalar için bk. Raschmann, 2007, s. 71-72, 197-198, 225-226 (No. 54, 193, 231).

2.2. Metin B: Ch/U 7380 v

- 1 ...]/ y(a)rım k[üri...
 2 ...]WN-ta tö[rt küri...
 3 ...] taz-ta üç [küri...
 4 ...]-ta iki şıg alt[ı küri...
 5 ...]-ta bir y(a)rım kü[ri...
 6 ...] yeti küri s(ä)mi[z...

Aktarım: 1[...] yarım *küri* [...] 2[...] -da dört *küri* [...] 3[...] Taz' da üç *küri* [...] 4[...] -da iki şıg, altı *küri* [...] 5[...] -da bir (ve) yarım *küri* [...] 6[...] yedi *küri*. Semiz [...]

2.3. Metin C: U 6114 + U 5848 r (T III H.Ş. IV. Ecke)

- 1 [ ] çın [ ]
 2 [ ] yüz y(e)g(i)rmi k[.]
 3 [a]lp kut bir äçkü
 4 yüz on kunpu.
 5 [1]nalçuk bir äçk[ü]
 6 [ ] y(e)g(i)rmi kunpu
 7 [ ] t]ugan buka togr[ı]l
 8 [ ] yegir]mi ä[ç]kü yü[z] k[.]
 9 [ ] tu K[ ]S bir 'Y[ ]
 10 s(ä)kiz on kunpu.
 11 tolu bürt bir
 12 äçkü tokuz on k.
 13 m[an]ç bir äçkü
 14 [sä]kiz on k. kıtay
 15 [ ] m]al bir äçkü s(ä)kiz
 16 [ ] on k. kaymaz bir
 17 äçkü s(ä)kiz on k.
 18 b(ä)g kız bir ärkäç.

Aktarım: 1[...] Çın [...] 2[...] yüz yirmi *k(unpu)*. 3-4Alp Kut bir keçi, yüz on *kunpu*. 5Inalçuk bir keçi. 6[...] yirmi *kunpu*. 7[...] Tugan, Buka Togrıl 8[...] yirmi keçi, yüz *k(unpu)*. 9[...] Tu [...] bir 10[...] seksen *kunpu*. 11-12Tolu Bürt bir keçi, doksan *k(unpu)*. 13-14İnanç bir keçi, seksen *k(unpu)*. Kıtay 15-16[...] Inal bir keçi, sekiz [...] on *k(unpu)*. Kaymaz bir 17keçi, seksen *k(unpu)*. 18Bäg Kız bir teke.

2.4. Metin D: U 6114 + U 5848 v (T III H.Ş. IV. Ecke)

- 1 tokuz on. ädgü
 2 bir äçkü yüz k.

- 3 [ ]/S ata bir açkü
 4 [sä]kiz on k. yalığa
 5 [yet]miş bir açkü
 6 y[e]tmiş beş kunpu.
 7* [yegir]mi ku[npu]
 8* [ ]// bir k[unpu]
 9* beş y(e)g(i)rmi ku[npu]
 10* tüzmiş bir kun[pu]
 11* on altı kırk k [ ]
 12* käd sıḡkur bir [ ]
 13* koyn on beş [ ]
 14* kırk kunpu. Q[ ]
 15* bir koyn on aç[kü]
 16* y(e)g(i)rmi k. çäri[g]
 17* [ ]/[ ] koyn [ ]/[ ]/[ ]
 18* apam k[ırk kunp]u çao
 19* taz bir koyn on
 20* iki otuz kunpu.

Aktarım: 1-2doksan. Ädgü bir keçi, yüz *k(unpu)*. 3-4[...] Ata bir keçi, seksen *k(unpu)*. Yalıga 5-6yetmiş bir keçi, yetmiş beş *kunpu*. 7*[...] yirmi *kunpu* [...]. 8*[...] bir *kunpu* [...]. 9*on beş *kunpu* [...]. 10*Tüzmiş bir *kunpu* [...]. 11*on (ve) otuz altı *k(unpu)* [...]. 12*Käd Sıḡkur bir [...]. 13*Koyn on (ve) beş [...]. 14*kırk *kunpu*. [...]. 15*bir koyun, on keçi [...]. 16*[...] yirmi *k(unpu)*. Çäriḡ [...]. 17*[...] koyun [...]. 18*Apam kırk *kunpu(luk)* çao. 19*-20*Taz bir koyun, on (ve) yirmi iki *kunpu*.

Açıklamalar:

Metin A, virhar: “Manastır” anlamındaki bu sözcükten hareketle ilgili metnin bir takım dinî kurumlara tahıl teslimatı hakkında bilgi içerdiği anlaşılmaktadır. Eski Türkçedeki şekil, Soğdca *βrx’r* (Gharib, 1995, s. 108) kökenlidir ancak esas itibarıyla Sanskritçe (< *vi-hāra*) bir sözcüktür (Monier-Williams, 1986, s. 1003).

Metin A, koşt(a): Soğdca kökenli olan (< *xwštr*) sözcük, “kıdemli, üst, papaz” gibi anlamlara sahiptir (Gharib, 1995, s. 439).

Metin A-B, şıḡ: Çince den geçen sözcük, temel olarak “taş, kaya” anlamına sahiptir ve sivil belgelerde (1) hacim ölçüsü, (2) onu ekmek için gerekli olan tohum miktarına bağlı olarak bir arazi ölçüsü olmak üzere iki bağlamda ortaya çıkar (ED, 1972, s. 867b). Kayıt ve listelerde *küri* ile birlikte bir hacim ölçüsü olarak kullanılmıştır.

Metin C-D, k: *Kunpu~kuanpu* sözcüğünün kısaltılmış biçimi olarak çeşitli kayıt ve liste metinlerinde yer alır.

Metin C-D, kunpu: Eski Uygurlarda bir ödeme aracı olarak kullanılan kumaştır. İlgili metinlerde hangi kişilerin para niteliği taşıyan bu kumaşı teslim ettiği/edeceği hakkında

bilgi bulunmaktadır. Çince官 (40:5) *guān* (GOÇ. *kuan*) ve 布 (50:2) *bù* (GOÇ. *puǎ*) sözcüklerinden müteşekkildir (Pulleyblank, 1991, s. 42, 113).

Metin D, çao: “Kağıt para” karşılığındadır ve Çince鈔 (167:4) *chāo* (GOÇ. *tsha:w*) sözcüğüne dayanmaktadır (Pulleyblank, 1991, s. 51).

3. Kayıt ve Listelerde Yiyecek ve İçecek Adları

Eski Uygurca kayıt ve listelerde tespit edilen yiyecek ve içecek adları alfabetik olarak sıralanmış ve metin içerisinden bir örneğine yer verilerek fragman numarası gösterilmiştir. Ayrıca ilgili adlar için ED ve HdA’ya atıfta bulunulmuş, Türkiye Türkçesi ve Anadolu ağızlarındaki kullanımı hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. arpa “arpa”

3arpa [... (U 5514/I. Sayfa) “arpa...”

ED, 1972, s. 198b || HdA, 2021, s. 64b

a. bit. b. 1. Buğdaygillerden bir bitki (*Hordeum vulgare*). *2.* Bu bitkinin ekmek ve bira yapımında kullanılan, hayvanlara yem olarak verilen taneleri. *3. argo* rüşvet (TS, 2011, s. 156a)

Eski Türkçeden itibaren tüm tarihî dönemlerde ve günümüz lehçelerinin tamamında görülmektedir (Oba, 2021, s. 242). Korpusa dahil ettiğimiz kayıt ve liste metinlerinde *arpa* sözcüğünün bulunduğu satırlar eksik/hasarlı olduğu için bunun niteliği veya ölçüsü hakkında herhangi bir yorum getirilememektedir. Yalnızca şarap teslimi ile ilgili düzenlenmiş bir kayıta arpa ticareti gerçekleştirenlere dair şöyle bir adlandırmanın var olduğu görülmüştür: 3arpa 6saṭguçı-ka üç bor (U 6154) “...arpa satıcısına üç şarap.”

3.2. aş “aş, yemek”

5...el]çi-kä kâzig aş-ka (U 5913) “[...] Elçi’ye düzenli erzak için...”

ED, 1972, s. 253b || HdA, 2021, s. 75a

a. Yemek (TS, 2011, s. 171b)

Sözcük, kayıt ve listelerde *kâzig aş* tamlaması içerisinde “erzak” anlamına sahiptir. Eski Uygurca buyruklarda sıklıkla geçen bu tamlama, *regular provision* [=düzenli tedarik, erzak] şeklinde anlamlandırılmıştır (Vér, 2019, s. 118). Sözcüğün kayıt ve listelerde bir kez tespit edildiği metin, şarap teslimatıyla ilgili düzenlenmiştir.

3.3. boguz “boğaz”

12taruga-çı-ka bir 13boguz at tägir (U 5306) “Tarugaçı’ya bir yük atı kalır.”

ED, 1972, s. 322 || HdA, 2021, s. 186a

a. 1. Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak. *2.* Şişe, güğüm vb. kaplarda ağza yakın dar bölüm. *3.* İki dağ arasında dar geçit. *4.* Yedirip içirme yükümü, iâşe. *5. mec(az)* Yiyeceği içeceği sağlanan kimse. *6. mec(az)* Yeme içme. *7. coğ(rafya)* İki kara arasındaki dar deniz. (TS, 2011, s. 370)

Boguz, kayıt ve listelerde tıpkı *aş* sözcüğünde olduğu gibi bir tamlama içerisinde kullanılmıştır ve bu tamlamanın esasında ne anlama sahip olduğu konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Genel itibarıyla buyruklarda karşılaşılan ifadenin dökme Uygur harfli transliterasyonu ilk olarak Wilhelm Radloff (1928, s. 153-154) tarafından *boguz[-lıg]*

at şeklinde yapılmış ve “ein Pferd zum Schlachten [=kesim için bir at]” anlamı verilmiştir.³ Sonrasında Dai Matsui (1996, s. 148) yukarıda örneği bulunan kayıttaki ifadeyi “yenilebilir at” anlamıyla herhangi bir ekleme yapmadan *boyuz at* olarak transkripsiyonlamıştır. Aynı ifade, U 5285 fragman numaralı bir buyruk metninde de yer almaktadır (Matsui, 2002, s. 107-108). Son olarak VÉR (2019, s. 68), *boguz at* ifadesini *fodder horse, led horse* [=yük atı, yedek at] şeklinde anlamlandırmıştır. Metinlerin bağlamı düşünüldüğünde gerçekten de *boguz at* tamlaması için en uygun anlamın “yük atı; yiyecek-içecek taşımak için kullanılan at” olduğu anlaşılmaktadır zira Eski Uygurcada *boguz* için verilen anlamlardan biri de “yiyecek, gıda, besin” dir (HdA, 2021, s. 186a). Kayıt ve listelerde sözcük müstakil olarak geçmemiş olmasına rağmen sahip olduğu anlam dolayısıyla buraya dahil edilmiştir. Türkiye Türkçesinde *boğaz* şeklinde var olan sözcüğün TS’de (2011, s. 370b) “yedirip içirme yükümü, iâşe” ve mecazen “yeme içme” anlamları kaydedildiği gibi Anadolu ağızlarında “yiyecek” anlamıyla kullanılmaya devam etmektedir (DS II, 1993, s. 726b).

3.4. bor “şarap”

3ınṭu-ka bir kap bor 4edi kurtka bir kap 5bor (U 5326) “Inṭu’ya bir kap şarap, Edi Kurt’a bir kap şarap...”

ED, 1972, s. 354a || HdA, 2021, s. 187b

Kayıt ve listelerde teslimatı yapılan alkollü içecekler *bor* “şarap” ve *sorma* “buğday birası” ile sınırlıdır. İlgili sözcük, Eski Türkçenin yanında Orta Türkçe dönemi metinlerinde de kullanılmaya devam etmiştir (Boeschoten, 2023, s. 90a). Kayıtlar incelendiğinde Eski Uygur toplumunda şaraptan vergi alındığı ve buna bağlı olarak *bor* sözcüğünün bir vergi adı olarak da kullanıldığı anlaşılmaktadır: 13yan-a bor-ka tep bir böz mısı[r]14-tın alıp berdim (*U 9004) “Yine şarap (vergi için) Mısır’dan bir bez alıp verdim.”

Standart Türkiye Türkçesinde sözcüğe rastlanmaz; buna karşın Anadolu ağızlarında “Üzüm bağı için elverişli yer” anlamına sahip bir *bor* sözcüğünün varlığı dikkat çekicidir (DS XII, 1993, s. 4462b).

3.5. borsu “bezelye”

6bir boguz 7at bir küri borsu [ ] (U 5311) “...bir yük atı, bir küri bezelye.”

ED, 1972 ø || Sevortjan, 1978, s. 275 || HdA, 2021, s. 188b

“Bezelye” anlamındaki sözcük, kayıt ve listelerde yalnızca iki kez tespit edilebilmiştir.

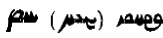
3.6. bugday “buğday”

4üç şıg bugday berdim(i)z / [... (U 5927) “Üç şıg buğday verdik...”

ED, 1972, s. 312b || HdA, 2021, s. 196a

a. bit. b. 1. Buğdaygillerin örnek bitkisi (*Triticum*). 2. Bu bitkinin başaktan ayrılıp öğütülmesiyle elde edilen tanesi. (TS, 2011, s. 404a)

İlgili sözcük, biri buğday diğeri de çeşitli tahılların teslimatıyla ilgili düzenlenmiş olan iki ayrı kayıt metninde bulunmaktadır.

³ USp Nr. 91, 6-7. satır:

3.7. çaişi “rahip yemeği”

19tokuz yanıka taipidu 20tu şutz-a-lıg tavço-lug21-lar çaişi berdi. (*U 9195) “Dokuzuncu günde Taipidu Tu, Şutzalı ve Tavçolular öğün verdi.”

ED, 1972 ø || HdA, 2021, s. 217b

Köken bakımından Çince 齋食 (210:3, 184:0) *zhāi shí* (GOÇ. *tʃa:j ʃhiǎk*) sözcüklerine (Pulleyblank, 1991, s. 395, 283) dayanan *çaişi*, temelde “öğün, yemek” anlamındadır. Ancak Eski Uygur metinlerinde daha ziyade “rahiplerin yemeği, öğünü” karşılığında kullanılmıştır. Sözcüğün kayıt ve listelerde tespit edildiği iki metin incelendiğinde bunların da din adamlarına yapılan öğün ve para bağışları hakkında düzenlendiği görülmektedir.

3.8. çubagan “hünnap”

3küri çubagan beşär [... (U 5363 a-c) “...küri hünnap, beşer...”

ED, 1972, s. 396a || HdA, 2021, s. 241a

Sözcüğün hünnap dışında üzüm, kepek gibi çeşitli gıdaların teslimiyle ilgili düzenlenmiş bir kayıt metninde tek örneği bulunmaktadır.

3.9. ät “et”

8otaçı bahşı kälmiş-t[ä] 9iki \b(a)ṭman/ ät üç b(a)ṭman min bir tapıgçı bir tençan yag bir lagsı saman 10beş bag oṭuṅ (Ch/U 8136 v + Ch/U 6039 v) “Otaçı Bahşı geldiğinde iki *batman* et, üç *batman* un, bir hizmetkâr, bir kandil yağı, bir çuval saman, beş bağ odun...”

ED, 1972, s. 33b || HdA, 2021, s. 126a

a. 1. İnsanlarda, hayvanlarda deri ile kemik arasındaki kas ve yağdan oluşan tabaka. 2. Kasaplık hayvanlardan sağlanan kaslardan oluşmuş besin maddesi. 3. Ten. 4. Meyvelerde çekirdekle deri arasındaki bölüm. (TS, 2011, s. 827)

Kayıt ve listelerde etin ne olduğu belirtilmemiştir, yalnızca *batman* ve *sak* ölçü birimleri kullanılarak ne kadar teslim edildiği veya edileceği hakkında bilgi bulunmaktadır.

3.10. kurut “kurut”

5kurut b. (Ch/U 7012 r) “Kurut v(erdim).”

ED, 1972, s. 648 || HdA, 2021, s. 427a

a. *hlk.* Kurutulmuş süt ürünü. (TS, 2011, s. 1539b)

Sözcük, korpus dahilinde bulunan kayıt ve listelerde yalnızca bir kez tespit edilebilmiştir.

3.11. küncit “susam”

4bir böz küncit-kä b[e]rt[im] (*U 9007 r) “Bir bezi susam (vergisi için) verdim...”

ED, 1972, s. 727-728 || HdA, 2021, s. 441b

Köken bakımından Toharca *kuñcit* (~*kwäñcit*) sözcüğüne (Poucha, 1955, s. 76; Adams, 2013, s. 193) dayanan *küncit*, kayıt ve listelerde bir vergi adı olarak geçmektedir. TS’de (2011, s. 1560a) “susam tanesi” anlamıyla *küncü* şeklinde kaydedilmiştir. Anadolu ağzlarında da *güncü*, *güncük*, *güncülü* (DS VI, 1993, s. 2225) ve *künci*, *küncü*, *küncük*,

küncüt, kündüç, künlü, kürcü (DS VIII, 1993, s. 3036) gibi biçimlerde kullanılmaya devam etmektedir.

3.12. min “un”

3...]/ iki batman min b '[... (Ch/U 6256 v) “...iki *batman* un v(erdim).”

ED, 1972, s. 766b || HdA, 2021, s. 474a

Köken bakımından Çince 麵 (199:9) *miàn* (GOÇ. *mjian*) sözcüğüne (Pulleyblank, 1991, s. 214) dayanmaktadır. Kayıt ve listelerde “un” karşılığındadır.

3.13. ötmäk “ekmek”

3...] täjik-kä bir ötmäk yanı toto[k-ka... (U 5966 r) “...Täjik’e bir ekmek, Yanı Totok’a...”

ED, 1972, s. 60a || HdA, 2021, s. 544a

(I) a. 1. Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek, nan, nanıaziz. 2. *mec(az)* İnsanı geçindirecek iş, kazanç. 3. *hık*. Yemek, aş. (TS, 2011, s. 767b)

Belli bazı kişilere verilecek ekmek sayısı ile ilgili düzenlenmiş bir kayıt metninde iki kez geçmektedir. Türkiye Türkçesindeki *ekmek* biçiminin yanı sıra sözcük, Anadolu ağzlarında *ötmäk* olarak da kullanılmaya devam etmektedir (DS IX, 1993, s. 3358a).

3.14. sirkä “sirke”

7batman sirkä b 'WY[... (Ch/U 7411 v) “...*batman* sirke v(erdı)...”

ED, 1972, s. 850b || HdA, 2021, s. 616b

(II) a. *Far. sirke* 1. Salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm, elma, limon vb. suyu. 2. Birtakım kimyasal yöntemlerle hazırlanmış birleşiklerin ortak adı. (TS, 2011, s. 2121)

Sözcüğün kayıt ve listelerde tek bir örneği vardır. İlgili kayıta geçen *batman* ölçü biriminden ve çeşitli kişi adlarından hareketle bunun ürün teslimatı hakkında düzenlendiği anlaşılmaktadır ancak üzerinde *sirkä* dışında açıkça okunabilen başka bir mal, ürün vb. adı bulunmamaktadır.

3.15. sorma “buğday birası”

4/[ ]/ tütün-kä bir idiş sorma b (Ch/U 6986 v) “...Tütün (vergisi karşılığı) bir kap buğday birası v(erdim).”

ED, 1972, s. 852b || HdA, 2021, s. 621a

Eski Uygur Türkçesinde “buğday birası” anlamında kullanılan sözcüğün kayıt ve listelerde *sorma* dışında *soma* şeklinde bir imlası da bulunmaktadır: 8...]/-luk bir idiş soma uzun '[ ]N/ /YN-ta on P[ ] (Ch/U 7373 v) “[...] bir kap buğday birası, uzun [...] on [...]” Orta Türkçe dönemi metinlerinde de tespit edilebilen sözcük (Boeschoten, 2023, s. 296b), belli anlam değişimleriyle Anadolu ağzlarında varlığını korumaktadır (DS X, 1993, s. 3662a).

3.16. sökti “kepek”

5şıg sökti. (U 5363 a-c) “...şıg kepek.”

ED, 1972, s. 819b || HdA, 2021, s. 623a

Kayıt ve listelerde yalnızca bir kez bulunan sözcük, Orta Türkçe dönemi metinlerinde de tanıklanmıştır (Boeschoten, 2023, s. 298a).

3.17. talkan “un, arpa unu”

3...] batman min talkan b üç karı bö[z... (Ch/U 7491 v) “... *batman* un, arpa unu v(erdı). Üç ölçü bez...”

ED, 1972, s. 496b || HdA, 2021, s. 666b

Sözcük, tek bir kayıt metninde *min* “un” ile birlikte tespit edilmiştir. Bu bakımdan ilgili ifadenin bir ikileme olduğu söylenebilir. Kaşgarlı, DLT’de *talkan* için “kavut (kavrulmuş ve dövülmüş tahıl ununa şeker veya tatlı yemiş katılarak yapılan yiyecek).” açıklaması yapmıştır (Ercilasun & Akkoyunlu, 2014, s. 191). Standart Türkçede sözcüğe rastlanmamakla birlikte bunun Eskişehir’de “leblebi, leblebi tozu” anlamında kullanıldığı ve bir yiyecek adı olduğu görülmektedir (Temizkan, Cankül, Kaya, 2021, s. 237; Gürçayır Teke, 2016, s. 90).

3.18. tarıg “tahıl, hububat”

4yañı 5k(a)rı manıstan-nıñ yaka tarıg-ta kan-6çısı üç şıg beş küri tarıg berti. (U 5302) “Yeni (ve) eski manastırın kira tahılı için Kançısı üç şıg beş küri tahıl verdi.”

ED, 1972, s. 537-538 || HdA, 2021, s. 677

darı a. bit. b. 1. Buğdaygillerden, kuraklığa dayanıklı bir bitki, akdarı (*Panicum miliaceum*). 2. Bu bitkinin buğday yerine besin olarak kullanılan tohumu. 3. *hlk.* Mısır. (TS, 2011, s. 596b)

Kayıt ve listelerde *şıg* ve *küri* ölçü birimleriyle kaydı tutulan hububatın bir metinde cinsi hakkında da bilgi verilmiştir: 14...]K’ kızıl tarıg bir ağan kar-a (U 6157) “[...] kızıl darı, bir deve. Kara...” Türkiye Türkçesinde *darı* biçimiyle varlığı devam etmektedir.

3.19. tögi “pirinç”

22yazmış 23küz-ig-tä üç batman 24ät üç batman tögi 25min b (U 5311) “Yazılı iş sırasından üç *batman* et, üç *batman* pirinç, un v(erdim).”

ED, 1972, s. 478b || HdA, 2021, s. 736b

düğü a. *hlk.* 1. Elendikten sonra geriye kalan en ince bulgur. 2. Pirinç. (TS, 2011, s. 733a)

Tek bir kayıt metninde yer alan sözcük, Anadolu ağızlarında çeşitli biçimlerde tespit edilebilmektedir: *döğü*, *düğü* (DS IV, 1993, s. 1572a), *dügi*, *düğü*, *düğü* (DS IV, s. 1618b), *düvü* (DS IV, 1993, s. 1642a), *düyü* (DS IV, s. 1642b).

3.20. üür “darı”

6küri üür berdim(i)z. (U 5927) “...*küri* darı verdik.”

ED, 1972, s. 275b || HdA, 2021, s. 831b

Kayıt ve listelerde *üür* dışında *ür* ve *yür* biçiminde de tespit edilmiştir: 1törçi-tä üç küri ür (U 5313) “Törçi’den üç *küri* darı.” 1...] kulun iki y(a)rım şıñ yür (U 6158) “[...] Kulun iki (ve) yarım *şıñ* darı.”

3.21. üzüm “üzüm”

4üz-üm. otuz-ar şıg... (U 5363 a-c) “üzüm. Otuzar şıg...”

ED, 1972, s. 288 || HdA, 2021, s. 834b

a. bit. b. Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi. (TS, 2011, s. 2460a)

Üzüm ve üzüm imlasıyla iki farklı kayıt metninde bulunmaktadır ancak fragmanların fiziki durumu dolayısıyla içerik net değildir.

3.22. yagak “ceviz”

6bir yagak (Ch/U 6917 v) “bir ceviz.”

ED, 1972, s. 900b || HdA, 2021, s. 852b

Tek bir kayıta geçen sözcük ile ilgili olarak Anadolu ağızlarında aynı anlamda *yagak* sözcüğü bulunmaktadır (DS XI, 1993, s. 4164a).

3.23. yigdä “iğde”

5kiçig yigdä [... (Ch/U 6917 v) “küçük iğde...”

ED, 1972, s. 911b || HdA, 2021, s. 901b

iğde *a. bit. b. 1.* İğdegillerden, kokulu, sarı çiçekleri olan, çalı biçiminde bir ağaç (*Elaeagnus*). **2.** Bu ağacın zeytin biçiminde, kabuğu kırmızıya çalan sarı renkte, beyaz unlu, tadı mayhoş yemişi. (TS, 2011, s. 1155b)

Eski Uygurca kayıt ve listelerde bir metinde bulunan sözcüğün Türkiye Türkçesinde *iğde* ve buna ek olarak Anadolu ağızlarında *ide* biçiminde varlığı devam etmektedir. (DS VII, 1993, 2507a).

3.24. yogrut “yoğurt”

3yogrut-ka beş bakır b (U 5578) “Yoğurt için beş bakır v(erdim).”

ED, 1972, s. 905b || HdA, 2021, s. 908b

yoğurt *a.* Maya katılarak koyulaştırılmış beyaz, kıvamlı bir süt ürünü. (TS, 2011, s. 2599a)

Yogrut biçimine ek olarak kayıt ve listelerde *yogurt* olarak da bir metinde tespit edilmiştir: 10tapıgçı bir ayak yogurt beş [ ] (Ch/U 7373 v) “Tapıgçı bir kâse yogurt, beş...”

Sonuç

Eski Türk dili dönemi içerisinde Eski Uygur Türkçesi, yalnızca eserlerin sayısal çoğunluğu açısından değil, aynı zamanda bunların farklı içeriklere sahip olmasıyla da önem arz eder. Bu bakımdan dinî içerikli metinler nasıl ki Budist, Manihaist, Hristiyan ve Müslüman çevreye göre farklılık ve çeşitlilik barındırıyorsa din dışı metinlerde de aynı durum söz konusudur. Mektuplardan kayıt ve listelere, hasat metinlerinden astronomi metinlerine kadar çok geniş bir alanda Eski Uygurca din dışı külliyattan bahsedilebilir.

Kayıt ve listelerin Eski Türk dili araştırmaları için başlıca katkısı söz varlığı ile ilgilidir. Yapısal olarak dinî eserlerde veya hukuk belgelerinde vs. olduğu gibi cümleler barındırmadıkları için dil bilgisi, özellikle de cümle bilgisi konusunda kısıtlı imkân sunarlar ancak bunun aksine mal, ürün adları, ölçü ve para birimleri, vergi, yiyecek-içecek adları ile kişi adları bakımından yeterince kapsamlıdırlar. Eski Uygurca kayıt ve listeler, din dışı içerikli olmakla birlikte aynı kategorideki diğer metinlerin bir alt türü değildir. Belli para birimlerinin veya mal, ürün adlarının bulunması onları hukuki/ticari nitelikli

hâle getirmemektedir. Bunlarda yalnızca alınan, verilen, teslim edilenler kayıtlanmıştır ancak hangi amaçla, nasıl olduğu hakkında bilgi verilmemiştir.

Çalışmamıza dahil ettiğimiz kayıt ve listelerde yer alan yiyecek ve içecek adlarının sayısı yirmi dördüttür. Tahıllardan *arpa* “arpa”, *bugday* “buğday”, *sökti* “kepek”, *tarıg* “tahıl, hububat”, *tögi* “pirinç”, *üür* “darı”; baklagillerden *borsu* “bezelye”; yağlı tohumlardan *künçit* “susam”, *yagak* “ceviz”; meyve çeşitlerinden *çubagan* “hünnap”, *üzüm* “üzüm”, *yigdü* “iğde”; peynir çeşitlerinden ise yalnızca *kurut* “kurut, keş” hakkında kayıt tutulmuştur. *Min* “un”, *ötmäk* “ekmek”, *sirkä* “sirke”, *talkan* “un” ve *yogrut* “yoğurt” gibi ürünler ile *bor* “şarap” ve *sorma* “buğday birası” gibi alkollü içeceklerin de tespit edilebildiği bu metinlerde *aş* “aş, yemek”, *boguz* “boğaz, yiyecek” ve *çaişi* “rahip öğünü” sözcükleri yemek, öğün ile ilgili genel bir adlandırmadır. Son olarak kayıtlarda yalnızca ağırlığı hakkında bilgi verilen *ät* “et” sözcüğünü de unutmamak gerekir. Tüm bu yiyecek ve içecek adlarının büyük bir bölümü (*arpa, aş, boguz, bugday, ät, kurut, künçit, ötmäk, sirkä, sorma, talkan, tarıg, tögi, üzüm, yigdü, yogrut*) çeşitli değişmelerle Türkiye Türkçesi ve ağızlarında yaşamaktadır.

Kısaltmalar

- bk.** bakınız
bs. baskı
Ch/U Çince ve Uygurca metin içeren fragman
DLT *Dîvânu Lugâti't-Türk*, bk. Ercilasun & Akkoyunlu, 2014
DS *Derleme Sözlüğü*, bk. TDK, 1993
ed. Editör(ler)
ED *An Etymological Dictionary of Pre-thirteenth Century Turkish*, bk. Clauson, 1972
GOÇ Geç Orta Çince
H.Ş. Hassa Şahri
haz. Hazırlayan(lar)
HdA *Handwörterbuch des Altuigurischen*, bk. Wilkens, 2021
T Turfan Seferleri
TDK Türk Dil Kurumu
TS *Türkçe Sözlük*, bk. TDK, 2011
U Uygurca fragman
USp *Uigurische Sprachdenkmäler*, bk. Radloff, 1928
vb. ve benzeri
vd. ve diğerleri

Kaynakça

- Adams, D. Q. (2013). *A Dictionary of Tocharian B. Revised and Greatly Enlarged*. Leiden Studies in Indo-European 10. Amsterdam-New York: Rodopi.
- Boeschoten, H. (2023). *A Dictionary of Early Middle Turkic*. Handbook of Oriental Studies, Section One: Ancient Near East. Vol. 169. Leiden-Boston: Brill.
- Clauson, Sir G. (1972). *An Etymological Dictionary of Pre-Thirteenth Century Turkish*. Oxford: Clarendon Press.
- Ercilasun, A. B. ve Akkoyunlu, Z. (2014). *Kâşgarlı Mahmud. Dîvânu Lugâti't-Türk*. Ankara: TDK Yayınları.
- Gharib, B. (1995). *Sogdian Dictionary (Sogdian-Persian-English)*. Tehran: Farhang Publications.

- Gürçayır Teke, S. (2016). Türk ve Macar Mutfağlarında Yemeklerin “Gelenekselliği” ve Sürdürülebilirliği. M. Hoppál, M. Ö. Oğuz ve E. Ölçer Özünel (ed.) *Aynı Sofrada Buluşmak: Türkiye Macaristan Ortak Yemek Kültürü* içinde (ss. 87-94). Ankara: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayınları.
- Matsui, D. (1996). *Mongoru jidai Uigurisutan no monjo gyōsei to zeisei, ekidensei. Uigurubun kyōshutsu meirei monjo wo chūshin to shite [Administration in Uighuristan Under the Mongols]*. Yüksek Lisans Tezi. Ōsaka: Ōsaka University.
- Matsui, D. (2002). *Mongoru jidai Uigurisutan no zeieki seido to chōzei shisutemu [Taxation and Tax-Collecting Systems in Uiguristan Under Mongol Rule]*. Kōichi Matsuda (ed.) *Hikokutōshiryō no sōgōteikibunseki ni yoru Mongoruteikoku, Genchō no seiji, keizai shisutemu no kisotekikenkyū [Research on Political and Economic Systems under Mongol Rule]* içinde (ss. 87-127). Report of the Scientific Research Project Grant-in Aid, Japan Society for Promotion of Science, Basic Research (B)(1), Osaka. (Ayrıbasım)
- Monier-Williams, M. (1986). *A Sanskrit-English Dictionary. New Edition, Greatly Enlarged and Improved*. Delhi: Motilal Banarsidass.
- Oba, E. (2021). Tarihi Türk Lehçelerinden Kazakçaya Bitki Adları. *International Journal of Old Uyghur Studies*, 3(2), 239-274.
- Poucha, P. (1955). *Thesaurus Linguae Tocharicae Dialecti A*. Praha: Státní Pedagogické Nakladatelství.
- Pulleyblank, E. G. (1991). *Lexicon of Reconstructed Pronunciation in Early Middle Chinese, Late Middle Chinese, and Early Mandarin*. Vancouver: UBC Press.
- Radloff, W. (1928). *Uigurische Sprachdenkmäler*. (haz. S. E. Malov). Leningrad: Verlag der Akademie der Wissenschaften der USSR.
- Raschmann, S.-C. (2007). *Alttürkische Handschriften Teil 13, Dokumente Teil 1*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag.
- Rásonyi, L. ve Baski, I. (2007). *Onomasticon Turcicum. Turkic Personal Names*. Bloomington: Indiana University Denis Sinor Institute for Inner Asian Studies.
- Rybatzki, V. (2004). Nestorian Personal Names from Central Asia. *Studia Orientalia Electronica*, 99, 269-291.
- Sertkaya, O. F. (2010). II. Dünya Savaşı Esnasında Berlin Koleksiyonu’ndan Kaybolan Eski Uygur Belgelerindeki Hristiyan Uygur Türklerinin İsimleri Üzerine. *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 43(43), 97-113.
- Sevortjan, E. V. (1978). *Ètimologičeskij Slovar’ Tjurkskih Jazykov II*. Moskva: Nauka.
- TDK (1993). *Türkiye’de Halk Ağzından Derleme Sözlüğü I-XII*. 2. bs. Ankara: TDK Yayınları.
- TDK (2011). *Türkçe Sözlük*. 11. bs. (haz. Ş. H. Akalın vd.). Ankara: TDK Yayınları.
- Temizkan, S. P., Cankül, D. ve Kaya, S. (2021). Coğrafi İşarete Aday Gastronomik Bir Değer: Eskişehir Simidi. *Turizm Akademik Dergisi*, 8(2), 229-241.
- Vér, M. (2019). *Old Uyghur Documents Concerning the Postal System of the Mongol Empire*. Berliner Turfantexte XLIII. Turnhout: Brepols.
- Wilkens, J. (2021). *Handwörterbuch des Altuigurischen. Altuigurisch-Deutsch-Türkisch*. Göttingen: Universitätsverlag.

Elektronik Kaynaklar:

Ch/U 7470 v: https://turfan.bbaw.de/dta/ch_u/images/chu7470versototal.jpg, [Erişim tarihi: 06.01.2023].

Ch/U 6058 v: https://turfan.bbaw.de/dta/ch_u/images/chu6058versototal.jpg, [Erişim tarihi: 06.01.2023].

Ch/U 7380 v: https://turfan.bbaw.de/dta/ch_u/images/chu7380versototal.jpg, [Erişim tarihi: 06.01.2023].

U 6114 + U 5848 r: <https://turfan.bbaw.de/dta/u/images/u5848u6114seite2.jpg>, [Erişim tarihi: 06.01.2023].

U 6114 + U 5848 v: <https://turfan.bbaw.de/dta/u/images/u5848u6114seite1.jpg>, [Erişim tarihi: 06.01.2023].

Ekler

Tıpkıbasım

Metin A: Ch/U 7470 v (Glas: T II T 272) + Ch/U 6058 v (T III 34)

© Depositum der Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften in der Staatsbibliothek zu Berlin-Preußischer Kulturbesitz, Orientabteilung

Metin B: Ch/U 7380 v

© Depositum der Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften in der Staatsbibliothek zu Berlin-Preußischer Kulturbesitz, Orientabteilung

Metin C: U 6114 + U 5848 r (T III H.Ş. IV. Ecke)

© Depositum der Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften in der Staatsbibliothek zu Berlin-Preußischer Kulturbesitz, Orientabteilung

Metin D: U 6114 + U 5848 v (T III H.Ş. IV. Ecke)

© Depositum der Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften in der Staatsbibliothek zu Berlin-Preußischer Kulturbesitz, Orientabteilung